

El TTIP i el retorn del “primer estat”

Àlex Guillamón, coordinador tècnic d'Entrepobles

El dimarts 13 de gener la Comissió Europea va fer públics els resultats de l'enquesta que havia llençat el passat estiu sobre l'ISDS. Per qui no ho conegueu, ISDS són les sigles en anglès d'un mecanisme d'arbitratge previst en els tractats internacionals de comerç per recollir i resoldre demandes als Estats per part d'inversors estrangers que considerin perjudicats els seus interessos per les seves decisions o polítiques.

Aquest ISDS és un dels punts que ha despertat més polèmiques entorn a les negociacions del **TTIP o Tractat Transatlàntic de Comerç i Inversions entre la Unió Europea i els Estats Units**. Un altre punt polèmic ha estat precisament l'absolut secretisme que fins fa pocs mesos envoltava tot el que es refereix al TTIP. Naturalment el secretisme s'ha d'entendre respecte a la ciutadania en general, perquè, pel que fa als grans grups empresarials i financers d'ambdós costats de l'Atlàntic, han estat participants privilegiats ja des d'abans del juny del 2013 en què van començar oficialment les negociacions.

Precisament l'intent de sortir al pas d'aquestes crítiques creixents en l'opinió pública de molt països europeus, va ser el motiu fonamental del llançament de l'enquesta sobre l'ISDS, de la qual ara en sabem quelcom més que els resultats. **Sabem que, a pesar de la formulació extremadament tecnicista de l'enquesta, ha registrat nivells rècord de participació ciutadana.** L'enquesta anava adreçada a diferents nivells, tant a institucions públiques com a empreses o organitzacions empresarials, tant a entitats com a persones a títol individual. Gairebé 150.000 persones van respondre i el 97% expressant la seva opinió contrària a la inclusió d'aquests tipus de tribunals d'arbitratge.

Però el més inaudit de tot ha estat la conclusió que n'ha tret, d'això, la pròpia Comissió Europea. **Es llança una consulta pública per respondre a les demandes de participació ciutadana en un tema de tanta transcendència com aquest i, quan s'obté un resultat contundent, la conclusió és que d'aquí en endavant només es demanarà assessorament a “agents especialitzats”.** I la segona conclusió és, naturalment, seguir recomanant la creació de l'ISDS vinculat al TTIP, això sí, vetllant perquè tots els seus procediments s'atenguin a la legalitat europea.

Aquest afer de l'enquesta fallida no tindria més interès, si no fos perquè és una autèntica metàfora del que s'està fent amb les negociacions del TTIP i del que significa el TTIP per ell mateix.

Qui pren les grans decisions estratègiques?

Els sistemes polítics parlamentaris del segle XXI són més aviat òrgans de “deformació” que de conformació de la voluntat popular. Avui és extremadament difícil participar amb possibilitats d'èxit en una campanya electoral sense comptar amb grans quantitats de recursos i mitjans de comunicació, que, en la seva majoria, estan en mans dels grans poders econòmics i financers. **Els sistemes de representació es deformen amb sistemes electorals que afavoreixen la formació de monopolis polítics, clientelisme i corrupció.** A més, el que fem no és escollir persones amb un mandat per part del seu electorat, sinó que triem a qui confiem més -o desconfiem menys- per donar-li un xec en blanc.

Tot això obre un gran ventall de possibilitats a aquests grans poders per influir en les decisions polítiques moltíssim més que l'electorat. I, per si això fos poc, avui en dia, **les decisions estratègiques sobre l'orientació de l'economia i la política ja no es prenen en organismes**

directament resultants del sufragi universal, sinó en organismes mixtos entre institucions electes en segon, tercer o quart grau i institucions directament no electes.

Però aquests grans poders industrials i financers ja no en tenen prou amb tot això. Els seus projectes encara no es traslladen a les decisions de les institucions polítiques amb la nitidesa i la celeritat que necessita el ritme de la competitivitat i els grans negocis globals del segle XXI. No pot ser que una empresa texana vegi entorpits els seu projectes perquè el govern francès, atenent a les demandes de la seva ciutadania, decideix fer una moratòria del fràcking. No pot ser que la agenda de la privatització de la sanitat es vagi complint tant lentament, a pesar dels esforços de gent com Fernández Lasquetty o Boi Ruiz, perquè hi hagi treballadores i usuaris de la sanitat que aconseguen endarrerir-la i la ciutadania encara cregui que la sanitat és un dret. No pot ser que Monsanto hagi de patir un autèntic “calvari” de dècades de resistència de la pagesia, ecologistes i consumidores per aconseguir implantar la producció i el consum de transgènics, amb l’enorme “lucre cessant” que això comporta.

L’enyorança d’un passat pre-democràtic

I per solucionar tot això el que s’està pensant és en el retorn del primer Estat. Com sabeu, a la França de l’Antic Règim, el rei convocava els **Estats Generals** per prendre les grans decisions. El primer Estat era la noblesa, el segon el clergat i el tercer la representació de les ciutats. Naturalment l’entesa entre la monarquia i els dos primers estats marcava la normalitat del funcionament d’aquest règim, fins que la revolució va acabar amb els privilegis i va consagrar el sufragi universal i la sobirania popular com a bases de la legitimitat política.

La “noblesa” industrial i financera del segle XXI enyora aquell passat i demanda cada cop més un nou règim post democràtic. No cal eliminar les “velles” institucions dependents del sufragi universal i de l’opinió pública, n’hi ha prou amb sobreposar-n’hi altres, que tinguin capacitat per proposar, controlar, influir, tutelar, dissuadir, amenaçar... les seves decisions.

En paraules de l’**Observatori Europeu de les Corporacions**: “Observem l’intent de traslladar els temes més controvertits del TTIP a després de finalitzat l’acord, mentre s’assegura un marc institucional que garanteixi l’accés privilegiat dels grups dels lobbies empresarials a la legislació futura. Aquesta nova institució transnacional, i sense precedent històric, afegiria un nou estrat al procés de legislació i regulació. Aquests funcionaris tindrien una influència enorme, ja que podrien parar o debilitar propostes legislatives que regularien els negocis, i d’altra banda, promoure propostes legislatives que debilitarien els requisits per a les companyies. Tot això passaria abans que qualsevol organisme elegit democràticament, ja sigui un organisme nacional o el Parlament Europeu, tingués l’oportunitat de donar una ullada a les propostes”.

El projecte polític del TTIP se’l pot analitzar del dret i de l’inrevés. Es pot entrar a alertar sobre cadascun dels efectes que pot comportar en la rebaixa dels drets socials, laborals, econòmics, culturals, ambientals, etc. i el que tot això comportarà en la configuració d’unes societats d’exclusió i inequitat. **Però del que tracta essencialment el TTIP**, el que hi ha darrere la forma en que s’està negociant, el que es desprèn de la lectura de la Comissió Europea sobre l’enquesta fallida sobre l’ISDS, **és justament això: la preparació del retorn del “primer estat”.**